SORTLAND KOMMUNE

Reglement for Finans- og gjeldsforvaltning

Vedtatt 30.03.2023

Oppdatert 27.2.2025

INNHOLD

1. Generelt om reglementet 3
1.1 Overordnede rammer 3
1.2 Hvem gjelder reglement for 3
1.3 Hjemmel 3
1.4 Gjennomføring og endring av finans- og gjeldsregelement 3
1.5 Ansvar og fullmakter 4
1.6 Finansrapportering 4
2. GENERELLE RAMMER OG BEGRENSINGER 6
3. LIKVIDE MIDLER BEREGNET TIL DRIFTSFORMÅL 7
3.1 Driftslikviditet 7
3.2 Overskuddslikviditet 7
3.2.1 Innskudd i bank 7
3.2.2 Andeler i pengemarkedsfond 8
4. GJELDSPORTEFØLJE OG FINANSIERINGSAVTALER 9
4.1 Opptak av lån 9
4.2 Størrelse på enkeltlån og spredning av låneopptak 9
4.3 Valg av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrumenter 10
4.4 Opptak av startlån 10
5. FORVALTNING AV KOMMUNENS LANGSIKTIGE OG FINANSIELLE AKTIVA 12
6. AVVIK OG RISIKOVURDERING 13
6.1 Konstatering av avvik 13

1. GENERELT OM REGLEMENTET

1.1 Overordnede rammer

Reglementet skal gi rammer og retningslinjer for kommunens finans- og gjeldsforvaltning. Reglementet utgjør en samlet oversikt over de rammer og begrensninger som gjelder, og underliggende fullmakter/instrukser/rutiner skal hjemles i reglementet.

Reglementet definerer de avkastnings- og risikonivå som er akseptable for plassering og forvaltning av likvide midler og midler beregnet for driftsformål, opptak av lån/gjeldsforvaltning og plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

Finans- og gjeldsforvaltningen må samsvare med egen kunnskap om forvaltningen, også når kommunen benytter ekstern kompetanse.

1.2 Hvem gjelder reglement for

Reglement for *finans- og gjeldesforvaltning* gjelder for Sortland kommune, Sortland havn KF og Kulturfabrikken Sortland KF.

1.3 Hjemmel

Utgangspunktet for finans- og gjeldsforvaltningsreglementets rammer og retningslinjer er utarbeidet med bakgrunn i :

- Lov 22.6.2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Forskrift 18.11.19 nr. 1520 om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner

1.4 Gjennomføring og endring av finans- og gjeldsregelement

Finans- og gjeldsforvaltningsreglementet skal vedtas minst én gang i hver kommunestyreperiode.

Dette reglementet erstatter alle tidligere regler og instrukser som kommunestyret eller annet politisk organ har vedtatt for Sortland kommunes finansforvaltning. Gjeldende finans- og gjeldsforvaltningsreglement ble opprinnelig vedtatt 30.3.2023.

Kommunedirektøren har ansvar for opplæring, utfyllende retningslinjer og rutiner, samt utøving av reglementet.

Finans- og gjeldsforvaltningsreglementet oppdateres ved behov og ved endringer i sentrale lover og forskrifter.

1.5 Ansvar og fullmakter

Kommunestyret skal ta stilling til prinsipielle spørsmål om finans- og gjeldsforvaltningen og delegerer til kommunedirektøren forvaltning, herunder også det å inngå avtaler om forvaltning av kommunens midler og låneavtaler innenfor de rammer og vilkår som er nevnt i dette reglementet. Det påligger kommunedirektøren en selvstendig plikt til å utrede og legge frem saker for kommunestyret som anses som prinsipielle.

All fullmakt, som i dette reglementet er delegert til kommunedirektøren av kommunestyret, kan kommunedirektøren delegere videre. Kommunedirektøren skal utarbeide nødvendige rutiner som sikrer at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med dette reglement, i overensstemmelse med kommunens overordnede økonomireglement, iht. gjeldende lov og forskrift, samt rutiner for å avdekke evt. avvik.

Reglementet skal være gjenstand for betryggende kontroll. Finansforskriften pålegger kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om reglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelov og forskrift. I tillegg skal uavhengig kompetanse påse at rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet foreligger. Kommunedirektøren skal sørge for at slike vurderinger innhentes, eksternt eller gjennom kommunes revisor. Kvalitetssikring av reglementet skal finne sted ved endring av reglementet og før kommunestyret vedtar nytt, endret reglement.

1.6 Finansrapportering

Kommunedirektøren skal i forbindelse med tertialrapportering per 30. april og per 31. august, legge frem rapporter for kommunestyret som viser status for finans- og gjeldsforvaltningen. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang legge frem en rapport (kommunens årsrapport) for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

For å sikre at alle politikere har full forståelse til finans- og økonomisituasjonen i kommunen, skrives en kort oppsummering som skal følge ved hver finans- og økonomirapportering som oppsummerer finansstatus på enklest mulig måte. Rapporteringen legges opp til skal tilfredsstiller kravene i forskrift om finans- og gjeldsforvaltning § 8:

Rapportene om finans- og gjeldsforvaltningen til kommunestyret eller fylkestinget skal inneholde en beskrivelse og vurdering av kommunens eller fylkeskommunens finansielle risiko og avkastning, sammenholdt med målene og kravene i finansreglementet. Rapportene skal også inneholde en beskrivelse og vurdering av eventuelle vesentlige endringer i markedet og i kommunens eller fylkeskommunens finansielle risiko. Rapportene skal også opplyse om eventuelle avvik mellom kravene i finansreglementet og den faktiske forvaltningen, og hvordan avvikene er håndtert.

Rapportene skal
a. vise hvordan de finansielle midlene er sammensatt og markedsverdien av dem, både samlet og for hver gruppe av midler
b. vise hvordan de finansielle forpliktelsene er sammensatt og verdien av dem, både samlet og for hver gruppe av forpliktelser
c. opplyse om de finansielle forpliktelsenes løpetid, og om verdien av lån som forfaller og må refinansieres innen 12 måneder
d. opplyse om aktuelle markedsrenter og kommunens eller fylkeskommunens egne rentebetingelser
e. opplyse om forhold som kommunestyret eller fylkestinget har stilt krav om at det skal opplyses om.

2. GENERELLE RAMMER OG BEGRENSINGER

Reglementet skal omfatte forvaltningen av alle kommunens finansielle aktiva (plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld). Kommunen har per i dag ingen langsiktige finansielle aktiva og inneholder derfor kun regler for:

- Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål
- Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje

Kommunen kan ikke pådra seg finansiell risiko utover rammer som er vedtatt i dette reglementet eller benytte finansielle instrument som ikke er eksplisitt nevnt i dette reglement. For Sortland kommune er kravet til lav risiko viktigere enn ønske om høy avkastning.

Kommunestyret tar gjennom fastsettelse av dette reglement, stilling til hva som er tilfredsstillende avkastning og vesentlig finansiell risiko. Finans- og gjeldsforvaltningen i Sortland kommune har som overordnet mål å sikre en tilfredsstillende avkastning, samt stabile, forutsigbare og lave netto finansieringskostnader for kommunens aktiviteter innenfor definerte risikorammer, og søkes oppnådd gjennom delmålene:

- Det skilles mellom driftslikviditet og overskuddslikviditet.
- Kommunen skal til enhver tid ha likviditet, inkludert trekkrettigheter, til å dekke løpende forpliktelser.
- Midlene skal forvaltes med lav finansiell risiko og høy likviditet.
- Plassert overskuddslikviditet skal over gitt tid gi en god og konkurransedyktig avkastning innenfor definerte krav til likviditet og risiko, hensyntatt tidsperspektiv på plasseringene.
- Lånte midler skal over gitt tid bidra til å gi kommunen lavest mulig netto finansutgifter, innenfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, samtidig som det sikres størst mulig forutsigbarhet i kommunens finansielle stilling.

3. LIKVIDE MIDLER BEREGNET TIL DRIFTSFORMÅL

Kommunens likvide midler består av de til enhver tid innestående midler på kommunens bankkonti og plassering av overskuddslikviditet i henhold til dette reglementet. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner (NOK).

Kommunen kan inngå rammeavtale for å ivareta det løpende behov for banktjenester. Ved valg av hovedbankforbindelse stilles det krav om minimum internasjonal kredittrating BBB+ eller tilsvarende kredittvurdering. Det kan gjøres avtale om trekkrettighet.

Det skilles mellom driftslikviditet og overskuddslikviditet.

3.1 Driftslikviditet

Kommunen skal til enhver tid ha tilgjengelig driftslikviditet (inkludert eventuell kassekreditt) som minst er like stor som forventet likviditetsbehov de neste 3 måneder. All likviditet utover dette utgjør overskuddslikviditet.

Kommunens driftslikviditet skal være plassert i bank i henhold til kommunens hovedbankavtale og det kan ikke inngås avtale om tidsbinding.

3.2 Overskuddslikviditet

Sortland kommunes plassering av overskuddslikviditet skal gjøres innenfor de etiske retningslinjene som til enhver tid er gjeldende for Statens Pensjonsfond Utland.

Kommunens overskuddslikviditet kan plasseres i henhold til følgende retningslinjer:

3.2.1 Innskudd i bank

For bankinnskudd gjelder følgende begrensninger:

- Sortland kommunes avkastningsreferanser for plassering av overskuddslikviditet er:
    - 3 måneders NIBOR (Norwegian InterBank Offered Rate).
    - Tidsbinding kan ikke avtales for en periode på mer enn 3 måneder.
    - Et enkelt innskudd med tidsbinding kan ikke utgjøre mer enn 70 MNOK

3.2.2 Andeler i pengemarkedsfond

For plassering i pengemarkedsfond gjelder følgende:

- Midler kan kun plasseres i fond forvaltet av selskap med bred verdipapirforvaltning. Det skal kun plasseres i fond med rentefølsomhet mindre enn 0,5 år.
- Fondet kan kun investere i papirer der utstederen og papiret selv har en rating på minimum BBB- (Investment Grade).
- Innskudd til finansinstitusjoner kan utgjøre inntil 10 prosent av kommunens portefølje, og både ansvarlig lån og finansinstitusjon skal ha en rating på minimum BBB+.
- Det skal ikke være begrensninger på uttaksretten i fondene som benyttes, og midlene skal være tilgjengelige på få dager (normalt 1-3 dager).
- Samlet gjennomsnittlig løpetid for kreditten (kredittdurasjonen) i et enkelt pengemarkedsfond skal ikke overstige 1,5 år.

4. GJELDSPORTEFØLJE OG FINANSIERINGSAVTALER

Med gjeld menes lån til finansiering av investeringer som bokføres under langsiktig gjeld i Sortland kommunes balanse.

4.1 Opptak av lån

Kommunestyret fatter vedtak om opptak av nye ordinære lån i budsjettåret. Vedtaket skal som minimum angi lånebeløp.

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak skal kommunedirektøren gjennomføre låneopptak, herunder godkjenne lånevilkår, og for øvrig forvalte kommunens innlån etter de retningslinjer som fremgår av dette reglement, og i tråd med bestemmelsene i Kommunelovens § 14-15 om låneopptak.

Det kan også tas opp lån til refinansiering av eksisterende gjeld.

Følgende kriterier legges til grunn ved låneopptak:

- Valuta: Det kan kun tas opp lån i norske kroner (NOK).
- Valg av låneinstrumenter: Lån kan tas opp som direkte lån i offentlige og private finansinstitusjoner, samt livselskaper. Det er også adgang til å legge ut lån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet. Lån kan tas opp som åpne serier (rammelån) og uten avdrag (bulletlån). Finansiering kan også skje gjennom finansiell leasing.
- Tidspunkt for låneopptak: Låneopptakene skal vurderes opp mot likviditetsbehov, vedtatt investeringsbudsjett, forventninger om fremtidig renteutvikling og generelle markedsforhold.
- Konkurrerende tilbud: Låneopptak skal søkes gjennomført til markedets gunstigste betingelse. Det skal innhentes minst to (2) konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere. Det kan gjøres unntak fra denne regelen ved låneopptak i statsbank (Husbanken). Gjeldende regler for offentlige anskaffelser skal følges.

Øvrige finansieringsavtaler gjelder finansielle leieavtaler som også skal betraktes som et gjeldsforhold, og renterisikoen i slike avtaler skal regnes med i gjeldsporteføljens samlede renterisiko.

4.2 Størrelse på enkeltlån og spredning av låneopptak

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende prinsipper:

a.) Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån, dog slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære låneforfall begrenses.

b.) Et enkeltlån kan ikke utgjøre mer enn 25 prosent av den samlede låneporteføljen.
c.) Lån med forfall, evt. med långivers rett til å kalle inn lånet, inntil 12 måneder frem i tid skal ikke utgjøre mer enn 20 prosent av den samlede låneporteføljen.
d.) Under ellers like forhold vil det være formålstjenlig at kommunen fordeler låneopptakene på flere långivere.

4.3 Valg av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrumenter

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode basert på oppfatninger om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå, gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader.

Forvaltningen skal legges opp i henhold til følgende:

a.) Refinansieringsrisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall, herunder spesielt for gjeldsporteføljen med fast rente.
b.) Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (vektet rentebindingstid/durasjon) på samlet rentebærende gjeld skal søkes optimalisert med tanke på forutsigbarhet og lavest mulig risiko.
c.) Minimum 1/3 av gjeldsporteføljen bør ha flytende rente (rentebinding kortere enn et år), minimum 1/3 bør ha fast rente og 1/3 vurderes ut ifra markedssituasjonen.
d.) Det kan også vurderes opp til 10 års rentebinding.

For å oppnå ønsket rentesikring, gis det anledning til å ta i bruk rentebytteavtaler (SWAP). Slike rentesikringsinstrumenter kan benyttes i den hensikt å endre renteeksponeringen for kommunens lånegjeld. Forutsetninger for å gå inn i slike kontrakter skal være at en totalvurdering av renteforventninger og risikoprofil på et gitt tidspunkt, tilsier at slik endring er ønskelig. Slike instrumenter kan benyttes på samlet gjeldsportefølje.

Det er ikke tillatt å løsrive derivathandelen fra den øvrige finansforvaltningen, og beregning av gjennomsnittlig gjenværende rentebinding skal inkludere FRA- og SWAP-kontrakter. Hensikten bak hver derivatkontrakt skal dokumenteres, og kontraktene skal knyttes til kommunens underliggende låneportefølje. Det skal kun benyttes større banker med bred dokumentert erfaring innenfor dette området som motpart ved slike kontrakter.

Sortland kommune skal som hovedregel ikke inngå avtaler om operasjonell eller finansiell leasing. Eventuell inngåelse av slik avtale skal godkjennes av kommunedirektøren.

4.4 Opptak av startlån

Kommunestyret fatter vedtak om opptak av nye startlån i budsjettåret. Vedtaket skal som minimum angi lånebeløp.

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak skal kommunedirektøren gjennomføre låneopptak, herunder godkjenne lånevilkår, og for øvrig forvalte kommunens innlån av startlån etter de

retningslinjer som fremgår av dette reglement, og i tråd med bestemmelsene i Kommunelovens § 14-17 om lån til videre utlån og mottatte avdrag på videre utlån.

Det kan også tas opp lån for å finansiere videre utlån hvis:

- låntakeren skal bruke midlene til investeringer.
- låntakeren ikke driver næringsvirksomhet.
- utlånet ikke innebærer en vesentlig økonomisk risiko for kommunen.

Mottatte ekstraordinære avdrag på videreutlån kan i årsbudsjettet bare finansiere avdrag på lån eller brukes til nye utlån, forutsatt de samme betingelsene

5. FORVALTNING AV KOMMUNENS LANGSIKTIGE OG FINANSIELLE AKTIVA

Forskrift om kommuners finans- og gjeldsforvaltning skiller mellom forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål, og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva atskilt fra kommunes midler beregnet for driftsformål.

Langsiktige finansielle aktiva regnes som den delen av kommunens finansielle midler som i henhold til budsjetter og prognoser/planer ikke skal benyttes til drift, investeringer eller nedbetaling av gjeld i løpet av de neste 5 årene.

Sortland kommune har ikke rammer for plassering av langsiktige finansielle aktiva.

Dersom kommunen på et fremtidig tidspunkt har til hensikt å etablere forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, vil dette reglementet bli oppjustert med nødvendige og tilstrekkelige rammer og retningslinjer for slik forvaltning. Det endrede reglement vil bli vedtatt av kommunestyret før oppstart av forvaltning av langsiktige finansielle aktiva

6. AVVIK OG RISIKOVURDERING

Kommunedirektøren skal utarbeide detaljerte rutiner som sikrer at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning, og gjeldende lov og forskrift.

6.1 Konstatering av avvik

Ved konstatering av avvik mellom faktisk forvaltning og reglementets rammer, skal slikt avvik umiddelbart lukkes. Avviket slik det har fremstått, og eventuelt økonomisk konsekvens av avviket skal rapporteres til kommunestyret ved neste ordinære finans- og gjeldsrapportering sammen med forslag til rutineendringer som vil redusere sannsynligheten for slikt avvik i fremtiden.